Tjänsteutlåtande
2021-10-13
Dnr KS 2021/325-02

KOMMUNLEDNINGSKONTOR KLK
Anna Brantberger

KOMMUNSTYRELSEN
2021-11-09

Visselblåsarfunktion i Täby kommun

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige besluta

1. Kommunfullmäktige uppdrar åt kommunstyrelsen att senast den 17 juli 2022 inrätta interna rapporteringskanaler och förfaranden för rapportering och uppföljning av missförhållanden (s.k. visselblåsarfunktion) i enlighet med den nya visselblåsarlagen.

Kommunstyrelsen beslutar för egen del

2. Kommunstyrelsen beslutar att delegera till kommundirektören att inrätta en visselblåsarfunktion i enlighet med den nya visselblåsarlagen senast den 17 juli 2022 under förutsättning att kommunfullmäktige beslutar i enlighet med punkt 1.

Sammanfattning

Till följd av EU-direktivet ”Direktiv om skydd för personer som rapporterar om överträdelser av unionsrätten” (visselblåsardirektivet) införs en ny visselblåsarlag i Sverige som träder i kraft den 17 december 2021. Lagens bestämmelser om skydd gäller för personer som i ett arbetsrelaterat sammanhang har fått del av eller inhämtat information om missförhållanden, som det finns ett allmänintresse av att de kommer fram, och rapporterar den.

Den nya visselblåsarlagen innebär i korthet att alla arbetsgivare, såväl privata som offentliga, med 50 eller fler arbetstagare ska ha interna rapporteringskanaler och förfaranden för rapportering och uppföljning av missförhållanden (s.k. visselblåsarfunktioner) på plats senast den 17 juli 2022.

Kommunfullmäktige föreslås således besluta att uppdra åt kommunstyrelsen att inrätta en visselblåsarfunktion i enlighet med den nya visselblåsarlagen senast den 17 juli 2022. Det föreslås även att kommunstyrelsen för egen del beslutar att delegera inrättandet av en sådan visselblåsarfunktion till kommundirektören.

Kostnaderna för att införa en visselblåsarfunktion i Täby kommun uppskattas till 130 000 kronor per år och avser inköp av systemstöd och vid behov extern utredning av misstänkta missförhållanden.

Ärendet

Bakgrund

I oktober 2019 antogs ett EU-direktiv ”Direktiv om skydd för personer som rapporterar om överträdelser av unionsrätten” (visselblåsardirektivet), jfr Genomförande av visselblåsardirektivet (prop. 2020/21:193). Med anledning av detta direktiv införs en ny visselblåsarlag i Sverige (lag om skydd för personer som rapporterar om missförhållanden) som träder i kraft den 17 december 2021. Den nya lagen innehåller bestämmelser om skydd för personer som i ett arbetsrelaterat sammanhang har fått del av eller inhämtat information om missförhållanden, som det finns ett allmänintresse av att de kommer fram, och rapporterar den. Lagen innehåller även bestämmelser om skyldighet att inrätta rapporteringskanaler, behandling av personuppgifter och tystnadsplikt. Den nya visselblåsarlagen ersätter lagen (2016:749) om särskilt skydd mot repressalier för arbetstagare som slår larm om allvarliga missförhållanden.

Kravet att inrätta interna rapporteringskanaler och förfaranden (s.k. visselblåsarfunktion) gäller samtliga arbetsgivare, såväl privata som offentliga, med 50 eller fler arbetstagare. För att skyddet i lagen ska bli fullt gällande kommer delar i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) att revideras.

Mer om den nya visselblåsarlagen

Visselblåsarlagen gäller vid rapportering av information om missförhållanden som har uppstått i den verksamhet som den rapporterande personen är, har varit, eller kan komma att bli verksam i, eller en annan verksamhet som den rapporterande personen är eller har varit i kontakt med genom sitt arbete. För kommunen omfattas t.ex. arbetstagare, arbetssökande, konsulter, praktikanter, volontärer och andra som utför arbete eller uppdrag för Täby kommun. Skyddet består av ansvarsfrihet och förbud mot hindrande åtgärder och repressalier.

Skyddet mot hindrande åtgärder och repressalier gäller även för de personer som bistår en rapporterande person vid rapportering, såsom förtroendevalda och skyddsombud, personer som har koppling till en rapporterande person, såsom anhöriga och kollegor, samt juridiska personer som den rapporterande personen äger, arbetar för eller på annat sätt har koppling till.

De missförhållanden som avses och som kan rapporteras ska vara sådant som strider mot vissa delar av EU-rätten, svensk lag eller andra föreskrifter eller annat missförhållande där det finns ett allmänintresse att uppgifter kommer fram. Ett allmänintresse bör t.ex. finnas om det rör sig om ett förhållande som allmänheten har ett intresse av att det avhjälps eller om allmänheten har ett intresse av att kunna vidta åtgärder för att skydda sig. Bedömningen bör således vara framåtsyftande och inriktad på att man ska kunna komma till rätta med missförhållandena. Rapporteringen kan t.ex. avse frågor med anknytning till områdena offentlig upphandling, finansiella tjänster, produkter och marknader, förhindrande av penningtvätt och finansiering av terrorism, produktsäkerhet, skydd av privatlivet och personuppgifter. Lagen omfattar *inte* rapportering som bara rör den rapporterande personens egna arbets- eller anställnings-förhållanden.

Visselblåsarfunktionen i Täby kommun

Skyldigheten för Täby kommun att inrätta en visselblåsarfunktion inträder den 17 juli 2022. Kommunfullmäktige föreslås således besluta att uppdra åt kommunstyrelsen senast detta datum inrätta en visselblåsarfunktion i enlighet med den nya visselblåsarlagen. Kommunstyrelsen föreslås för egen del besluta att delegera inrättandet av en sådan visselblåsarfunktion till kommundirektören.

Ekonomiska överväganden

Det föreligger svårigheter att beräkna kostnaderna för införandet av en visselblåsarfunktion. Även ett fåtal ärenden som kräver utredning kan generera stora kostnader om missförhållandena är omfattande och/eller svåra att utreda. Initialt uppskattas kostnaderna för inrättandet av en visselblåsarfunktion till 130 000 kronor per år och föreslås ingå i kommunstyrelsens budget. Kostnaderna avser inköp av systemstöd och vid behov extern utredning av misstänkta missförhållanden.

Katarina Kämpe
Kommundirektör

Ann-Charlotte Mann
Chef Verksamhetsstöd och utveckling

Expedieras

Anna Brantberger för vidare expediering till parterna.